

Lamavtarudega mesindamine kevadest sügiseni

Kokkuvõtte loengust vabariiklikul mesinduspäeval Uulus ja praktilisel õppusel mesilas 31.07.2010.a.

Lektor Vahur Talimaa, lektorileping PR-6-1.4-11

Mesindusloeng toimus Eesti mesindusprogrammi raames, mida toetab Euroopa Liit

Enamik mesilasperesid meie mesilas on lamavtarudes, mõned pered peavad leppima korpustarudega ja osa mesilasi asub vanas stiilis püstraamidega tarudes. Need on Carl Robert Jakobsoni jooniste järgi valmistatud, natuke meie poolsete täiendustega ja asuvad Kurgjal. Selline originaaltaru on niinimetatud sooja pesaruumiga, ühe lennuavaga; nüüd kasutusel olevad on kahe lennuavaga ja külma pesaruumiga.

Ainukeseks tõuks või rassiks, nagu moodsas keeles tuleb öelda, kasutame meie kraini mesilasi ja igal aastal värskendame enda mesilasi kolme kuni nelja puhtatõulise emaga Carnica Singeri kasvandusest Oleme üritanud ka soome päritoluga kollaseid itaalia mesilasi pidada, aga kahjuks meile nende tõulised omadused ei meeldinud. Muidugi peab ütleva, et ka Austriast saadud materjali kvaliteet kõigub päris tublisti.

Sellega ollakse harjunud, et mesilaspered asuvad 10- 15 pereliste gruppidega ühe valla või maakonna piirides. Aga see, et mesila asub kahes maakonnas ja viies vallas alaliselt laiali, hooldajateks kaks inimest, vahemaa on 120 km, oli külalistele tõeliseks uudiseks. Põhiprobleemiks on mesinikele sülemlemine. Kasutades õiget tõugu, tihedat emavahetust st üleaasta noored emad, õigeaegset ohtrat raamide lisamist - ja sülemlemise võib unustada. Muidugi meemagasinide pealepanek on tähtis. Ollakse harjunud, et enne võetakse ära kõik raamide vaheliistud või siis enamik, aga võib ka piirduda kahe liistuga ja sellest täiesti piisab.

Huvi äratas õppusel ka varroatoosiravi. Aastaid kasutati mitmeid erinevaid keemilisi preparaate lesta tapmiseks. Mida aga edasi, seda vähem tõhusaks nad muutusid, muidugi lisaks veel lisandite sattumine mesindussaadustesse. Üha rohkem mesinikke pöördub tagasi vanade heade orgaaniliste hapete juurde. Meie pole aga oma mesilas oblikhapest loobunud, 1987 st aastast alates. Väga pikk aeg. Selle koha pealt tuli küsimusi päris palju.

Mulle endale meeldib see mesinike ütlemine, et mesilasperesid tuleb läbi vaadata nii vähe kui võimalik ja nii palju kui vajalik. Õigeaegselt tuleb kevadel pered puhtaks teha, õigeaegselt raamid juurde panna, õigeaegselt mesi välja ja talvesööt sisse. Varroalestaravi ka veel ja nii imelihtne see mesindus ongi.

Ka kärjehoidlas oli imestamist päris palju -riiulites ainult lubivalged kärjeraamid. Kirjandus soovib ju kevadel laiendamist alustada korra kuni kaks haudme all olnud kärgedega. Meie seda ei tee. Vurritamise järel sorteerime koheselt raamid, lattu lähevad ainult need kärjed, milles pole hauet kunagi sees olnud ja meest puhtaks lakkumata. Kevadel sisse pannes võtavad mesilased nad hästi meelsasti kasutusele. Kõik ülejäänud tumedamad kärjed sulatame vahaks, igal aastal kokku umbes 2000 kärge. Olenevalt kaanetisest oleme vahakoguse saanud aastas 250-300 kg.

Pool kogu vestlusajast möödus ruumides, mille me ehitasime mustadeks töödeks. Need on vahasulatus, söödavalmistamine, raamide keetmine, kunstkärje tegemine. Küsimusi tuli päris ohtralt. Kasutame aurukasti 65-le raamile. Auru saame müüripajast. Järele jäävad jäägid ajame pliidil potis keema ja kallame pressi. Peale ühe tunnist pressimist saame lisavaha iga raami kohta umbes 30 grammi. Laoruumis on olemas ka pesutsentrifuugist tehtud vaha tsentrifuug, kuid seda kasutusele veel võtnud ei ole.

Kärjeraamid, mis auru kastist läbi käinud, keedame seebikivi lahuses, loputame, kuivatame ja seejärel lähevad need jälle kasutusse. Nende hobimesinike jaoks, kellel ei ole aurukasti ega auru saamise võimalusi, on võimalus kasutada linasest riidest kotti ja kuumakindlaid kummikindaid. On tarvis kahte inimest. Tõstetakse väljalõigatud kärgedest keedetud kuum mass kotti, üks inimene hoiab ülevalt kotti kinni, teine aeglaselt kotti keerates, pressib vaha välja. Sedasi 10-20-ne pere raamidest vaha välja saada on naljamäng.

Huvitav on see, et väga palju on Eestis räägitud vahasulatuse erinevatest võimalustest, aga selitamisest pole millegi pärast üldse räägitud. Et saada ilusat puhast vaha, on tarvis ta peale sulatust hästi soojalt kinni katta, et hangumine võtaks aega vähemalt kaks ööpäeva.

Huvi pakkus sööda valmistamine ja erinevad söödanõud nii lahtised ujukitega kui ämbrid, millel aukudega kaaned, mis peale söödaga täitmist perede peale või vahelaua taha kummuli saab keerata.

Täielikult uus maailm oli paljudele mesinikele kunstkärje valmistamine käsi pressiga. Ei ole tarvis mingit suurt tööstust. Eestis on praegu presside saamise võimalus. Imelihtne on ise vahalehed tõmmata ja muster peale graveerida.